

Aan De leden van de Gemeenteraad
Postbus 1
2650 AA BERKEL EN RODENRIJS

Van Gemeente Lansingerland

Onderwerp Commissie AB - agendapunt grootschalige opvang ontheemde Oekraïners

Datum 3 juni 2022

Ons kenmerk U22.02769

Geachte leden van de Raad,

Op 8 juni 2022 bespreekt de commissie AB de business case langdurige opvang Oekraïners. Bijgaand treft u de daarbij te bespreken stukken aan, die ik hierna kort zal toelichten. Daaraan voorafgaand maak ik een paar inleidende opmerkingen.

Aanleiding van de pilot - de maatschappelijke opgave

Als gevolg van de oorlog in Oekraïne is een omvangrijke vluchtelingenstroom op gang gekomen. Een deel van deze vluchtelingen (de formele term van het Rijk is: 'ontheemde Oekraïners') vangen we in Nederland op. Gezien de aantallen en mogelijke duur van de opvang is landelijk sprake van een 'crisisstructuur'. Als burgemeester heb ik een wettelijke taak om Oekraïners te huisvesten, waarbij de Veiligheidsregio voor de regio een wettelijke coördinerende taak heeft. In eerste instantie zijn de Oekraïners opgevangen in de noodopvang (voor een paar dagen) en tijdelijke opvanglocaties (circa 3-6 maanden). Opvang vindt in de regio plaats in vakantieparken, opvangboten (bijv. de Volendam) en in Lansingerland bijvoorbeeld de Kulck. Daarnaast worden Oekraïners ook bij mensen thuis opgevangen. Hiermee lijkt het opvangprobleem voor nu 'getackeld', maar schijn bedriegt. Een groot deel van de opvangplaatsen in onze regio vervalst de komende maanden en er zijn rond het eind van de zomer 2022 alternatieven nodig, ook voor de langere termijn. Daar komt bij dat het Rijk voor de regio's de taakstelling heeft verhoogd van 50.000 beschikbare plekken naar 75.000 plekken (omdat als gevolg van de aanhoudende oorlog nog steeds nieuwe ontheemden instromen). Als burgemeester met de genoemde wettelijke taak, wil ik samen met de VRR en de gemeente Vlaardingen verantwoordelijkheid nemen in dit vraagstuk. De gemeente Lansingerland heeft een centrale plek in de regio, beschikt over gronden waarop een grootschalige locatie mogelijk is en heeft een goede sociale structuur. Dat laatste is belangrijk. Sterke schouders zijn immers nodig om een dergelijke grote opvang te dragen. Het Rijk is voorstander van realisatie van grootschaligere en langdurige opvang van Oekraïners, o.a. om de druk op de huidige woningmarkt niet verder te verhogen. Om deze maatschappelijke opgave verder uit te werken is er door de gemeente Vlaardingen, Lansingerland en de VRR een projectorganisatie opgericht met als doel het realiseren van grootschalige opvang in deze gemeenten van circa 1.000-1.500 Oekraïners per gemeente.

Opgave gericht werken - stapje voor stapje

De aard van de opgave maakt dat voor de oplossing geen 'blauwdruk' of standaard aanpak voorhanden is. We moeten dus pionieren. Daarnaast gaan de ontwikkelingen snel en krijgen we ook regelmatig nieuwe informatie vanuit het Rijk. Zo verscheen bijvoorbeeld vorige week een brief van de Minister aan de Tweede Kamer over de mogelijke bekostiging van de opvang en over een noodwet voor Onderwijs aan Oekraïense kinderen. Die laatste heeft mogelijk impact op de business case c.q. biedt nieuwe perspectieven. Daarnaast werken we met vele bestuurslagen, maatschappelijke partijen etc. Dit alles betekent dat ik u niet gelijk de eindoplossing c.q. antwoorden op al uw vragen kan geven. Of op dit moment garanties kan geven dat er geen financiële consequenties zijn of wachtlijsten voor zorg of woningen niet nadelig beïnvloedt worden. Een dergelijk proces vraagt van mij, maar ook van u en onze samenwerkingspartners, bestuurlijke moed om ook in het onbekende diepe te stappen vanuit de overtuiging bij te dragen aan een zeer belangrijke maatschappelijke opgave (langdurige opvang van ontheemde Oekraïners) en het vertrouwen dat ik telkens bij u terug kom als zich knelpunten aan dienen of er besluiten nodig zijn. Ik neem uw wensen en bedenkingen dan ook zeer serieus. Zo verzocht u mij in de gezamenlijke commissievergadering van 18 mei 2022 een alternatief te onderzoeken voor de centrale opvang op Bleizo-West. Met als hoofdvraag welke locaties in aanmerking komen voor kleinschaligere decentrale opvang (en welke aandachtspunten daarbij gelden)? Dit onderzoek is inmiddels uitgevoerd en treft u als bijlage bij het concept collegevoorstel aan.

Ik vertrouw erop dat u hetzelfde tegen de opgave, en de daarbij behorende randvoorwaarden die ik hierna nog toelicht, en onze verantwoordelijkheid daarin aan kijkt als ik. Mocht dat niet zo zijn, dan zij dat zo en zal ik aan het bestuur van de Veiligheidsregio aangegeven dat Lansingerland stopt met haar medewerking aan de pilot. Dit betekent overigens niet dat de gemeente geen taak heeft voor opvang. Deze opgave is er nu al en ik verwacht dat deze de komende maanden groter zal worden, ook voor ons als individuele gemeente. Terug trekken uit de pilot betekent dan wel dat we zelf aan de 'lat' staan voor deze opgave en volledig zelf onze middelen hiervoor moeten gaan organiseren. Ik beschouw dat als een risico voor het (tempo) van realiseren van alle andere maatschappelijke opgaven waarvoor wij als gemeentebestuur verantwoordelijk zijn.

Belangrijkste randvoorwaarden inzake de pilot

Op 18 mei sprak ik met u in een gezamenlijke bijeenkomst van de commissies AB en Samenleving over de locatiekeuze en de randvoorwaarden voor de opvang. De belangrijkste randvoorwaarden die vanuit de commissies aan het college werden meegegeven zijn:

- Financieel moeten de effecten van de opvang neutraal zijn voor de gemeente Lansingerland; compensatie van het Rijk voor zowel voor de directe uitgaven (investeringen in de locatie en eventuele inkomstenderving ontwikkeling Bleizo/Hoefweg) als indirecte uitgaven (onderwijs, zorg en veiligheid);
- De opvang mag geen negatief effect hebben op voorzieningen voor onze eigen inwoners (wachtlijsten voor jeugdzorg, huisartsen, woningen etc.);
- Voldoende draagvlak onder inwoners/participatie.

Voor mij zijn deze voorwaarden leidend. Wij nemen geen onomkeerbare besluiten die strijdig zijn met deze randvoorwaarden. En als zich de situatie voordoet dat ik van mening ben dat we dit wel moeten doen dan kom ik bij u terug en betrekken wij uw wensen en bedenkingen ten aanzien daarvan bij de definitieve besluiten.

Samenwerking met de gemeente Zoetermeer ten aanzien van de locatie Bleizo-West

De afgelopen weken is er zowel op ambtelijke als bestuurlijk niveau intensief contact geweest met de gemeente Zoetermeer. De gemeente Zoetermeer is onze samenwerkingspartner voor het ontwikkelperspectief Bleizo en via de gemeenschappelijke regelingen Bleizo en Hoefweg mede eigenaar van de gronden Bleizo-West. De gemeente Zoetermeer is bereid hieraan onder voorwaarden mee te werken, waarvan de belangrijkste zijn:

- Besluitvorming door het college van Zoetermeer over de realisatie van de opvang op Bleizo-West is alleen haalbaar bij concreet uitzicht op permanente woningbouw op Bleizo-West.
- In de business case voor de langdurige opvang op Bleizo-West wordt opgenomen dat de realisatie van permanente woningbouw op Bleizo-West ook daadwerkelijk kan plaatsvinden zodra de benodigde stappen hiertoe gezet zet.
- Financieel moeten de effecten van de opvang neutraal zijn voor de gemeente Zoetermeer; compensatie van het Rijk voor alle investeringen en toekomstige desinvesteringen op Bleizo-West en compensatie van eventuele vermogensschade door (tijdelijk) ander gebruik van de locatie dan de beoogde ontwikkeling;
- De opvang mag geen negatief effect hebben op voorzieningen voor onze eigen inwoners (wachtlijsten voor jeugdzorg, huisartsen, woningen etc.).

Zoals in het begin van deze brief aangegeven is start van de opvang nodig vanaf het eind van de zomer 2022. Gezien de voorwaarden die de gemeente Zoetermeer stelt is snel duidelijkheid nodig over het zicht op permanente woningbouw op Bleizo-West. Indien die duidelijkheid er medio juni 2022 niet is, is het scenario centrale opvang op Bleizo-West niet (meer) mogelijk omdat uiterlijk medio juni 2022 opdracht gegeven moet worden voor de bouw en levering van de eerste fase van de benodigde flexwoningen. We vallen dan terug op het decentrale scenario, waarbij Bleizo-West nog wel een locatie is waar opvang (maar dan kleinere omvang) gerealiseerd kan worden in de toekomst (afhankelijk van moment zicht op permanente woningbouw).

Toelichting op de te bespreken documenten

Bij deze brief treft u een aantal documenten aan. Deze licht ik hierna kort toe.

- Een concept collegevoorstel voor de besluitvorming door het college om grootschalige opvang in Lansingerland te realiseren. Dit voorstel bespreekt het (nieuwe) college op 7 juni 2022 opiniërend. Definitieve besluitvorming is voorzien op 14 juni 2022. Via de bespreking in de commissie AB op 8 juni 2022 bent u in de gelegenheid uw wensen en bedenkingen t.a.v. dit concept besluit mee te geven aan het college, zodat het college deze wensen en bedenkingen kan betrekken bij de definitieve besluitvorming.
- De huidige versie van de business case voor de grootschalige opvang van Oekraïners in Lansingerland. Deze business case gaat uit van realisatie van een centrale locatie op Bleizo-West. Deze versie is nog niet definitief, kent nog een aantal verder uit te werken punten en vergt nog een laatste redactionele slag. Maar gezien de aard van de bespreking op 8 juni deel ik wel deze versie met u. In deze versie zijn al een aantal van uw wensen en bedenkingen die geuit zijn op 18 mei verwerkt. Zo is als expliciet uitgangspunt opgenomen dat de gemeente Lansingerland geen financieel nadeel mag ondervinden van de realisatie van de grootschalige opvang. Uw aandachtspunt c.q. zorgen t.a.v. het risico op 'overbelasting' van de lokale (huisartsen)zorgcapaciteit en onderwijs staat op mijn netvlies en de eerste contouren van mogelijke oplossingen treft u ook aan in de business case.

- In de gezamenlijke commissievergadering van 18 mei 2022 verzocht u mij ook een alternatief te onderzoeken voor de centrale opvang op Bleizo-West. Met als hoofdvraag welke locaties in aanmerking komen voor kleinschaligere decentrale opvang (en welke aandachtspunten daarbij gelden)? Dit onderzoek is inmiddels uitgevoerd en treft u als bijlage bij het concept collegevoorstel aan. Conclusie is dat decentrale opvang ook mogelijk is met behoud van de bandbreedte 1.000-1.500 te huisvesten Oekraïners (zodat pilot in aanmerking komt voor financiering door het Rijk). Gezien de korte tijdspanne tussen de commissie van 18 mei en heden is deze variant nog niet uitgewerkt in een business case.

Samenvattend: drie scenario's

Vooruitkijkend naar de bespreking op 8 juni a.s. zie ik drie scenario's voor me:

1. Lansingerland realiseert grootschalige opvang op een centrale locatie; dit is een efficiënte wijze van organiseren van de opvang op een centrale locatie waarbij voldoende schaalgrootte ontstaat om ook voorzieningen te realiseren op de locatie zelf. Beoogde locatie is Bleizo-West;
2. Lansingerland realiseert grootschalige opvang op een aantal decentrale locaties; in de bijlage bij het collegevoorstel treft u het locatie onderzoek aan. Deze locaties komen in aanmerking hiervoor. Deze variant biedt (meer) mogelijkheden om mee te bewegen met de (mogelijke) fluctuaties van het aantal op te vangen Oekraïners en geeft hen een plek dichtbij de kernen van de gemeente. Draagvlak/participatie van de direct omwonenden en het organiseren van meerdere locaties vraagt wel meer organisatie en is er meer coördinatie nodig bij bijvoorbeeld veiligheids- en leefbaarheidsvraagstukken rondom meerdere locaties dan gecentraliseerd op één locatie.
3. Lansingerland realiseert geen grootschalige opvang en stopt met deelname aan de pilot van de VRR. Dit betekent dat we onze wettelijke taak ten aanzien van de huisvesting van Oekraïners zelfstandig verder moeten organiseren. Mogelijk dat het Rijk op termijn taakstelling gaat opleggen. Voor die taakstellingen zullen wij dan geheel zelfstandig oplossingen moeten vinden.

De beslissing tussen deze scenario's is een bevoegdheid van het college waarbij uw wensen en bedenkingen in het besluitvormingstraject worden betrokken.

Indien het college kiest voor scenario 1 of 2 worden de 'portefeuilles' rondom de grootschalige opvang als volgt verdeeld: burgemeester is eindverantwoordelijk voor de opvang van de Oekraïners op de locatie (taken uit hoofde van de Regeling opvang ontheemde Oekraïners), wethouder Fortuyn wordt verantwoordelijk voor de locatie Bleizo-West (ook in samenhang met het ontwikkelperspectief) en wethouder Hoek voor de maatschappelijke voorzieningen (vanuit zijn portefeuille 'vluchtelingen/asiel').

Ik kijk uit naar een constructieve bespreking in de commissie AB op 8 juni 2022.

Met een vriendelijke groet,
gemeente Lansingerland

drs. Pieter van de Stadt
burgemeester

Contactgegevens

Team	Directie
Domein	
Email	info@lansingerland.nl
Telefoon	14 010
Postbus 1	
2650 AA Lansingerland	
www.lansingerland.nl	

Bijlage(n):

Concept collegevoorstel realisatie grootschalige opvang ontheemde Oekraïners in Lansingerland en bijbehorende bijlagen.